

УДК 75.071.1.072.3.021.2(477.83:73)"195/199"Ю.Соловій
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-1-22>

Карина ДАВИДОВА,
orcid.org/0000-0003-0739-2740
аспірантка кафедри історії і теорії мистецтва
Львівської національної академії мистецтв
(Львів, Україна) *karinadavydova8@gmail.com*

МІЖ УЯВОЮ І РЕАЛЬНІСТЮ: НЕРЕАЛІЗОВАНІ ПРОЄКТИ-ЗАДУМИ ЮРІЯ СОЛОВІЯ

Стаття присвячена презентації та аналізу нереалізованих проєктів-здумів українсько-американського мистця-модерніста, есеїста та мистецького критика Юрія Соловія, опис яких було знайдено в його теоретичному доробку, опублікованому в діаспорній періодиці у період між 1969–1993 рр.. Зокрема, з-поміж знайденого та вперше систематизованого переліку маловідомих персональних проєктів Юрія Соловія, у статті було висвітлено одні з амбітніших: «Український музей Мистця-Новатора» та «Розп'яття для мільйонів». У межах презентації «Українського музею Мистця-Новатора» було розглянуто: хронологію задокументованих проєктів в діаспорній літературі; представлено етапи розробки проєкту; визначено основні його вектори; висвітлено публічну реакцію на ідею створення музею з-поміж представників діаспорної спільноти та проаналізовано потенційні причини невдачі у реалізації проєкту. На контрасті із проєктом «Українського музею Мистця-Новатора» у статті також було представлено проєкт творчого змісту – «Розп'яття для мільйонів». У контексті аналізу творчого проєкту ми визначили його основні концептуальні та технічні характеристики.

***Метою дослідження** є висвітлення та аналіз маловідомих персональних проєктів Юрія Соловія, які мистець представив у своєму теоретичному надбанні в період між 1969–1993 рр.; введення цих модерністичних проєктів мистця до наукового дискурсу сучасного українського мистецтвознавства, а також актуалізація досліджень присвячених творчості Юрія Соловія, засобом популяризації його творчого доробку.*

***Результати.** У результаті аналізу творчого надбання Юрія Соловія ми представили два амбітні проєкти: «Український музей Мистця-Новатора» та «Розп'яття для мільйонів», які були розпрацьовані автором у 1969–1980-х рр., висвітлили етапи їх створення, визначили їх ключові аспекти, проаналізували реакцію діаспорної спільноти та причини невдач у реалізації проєктів.*

***Ключові слова:** Юрій Соловій, американсько-український мистець, український модерніст, українська мистецька критика ХХ ст, діаспора, мистецький проєкт.*

Karyna DAVYDOVA,
orcid.org/0000-0003-0739-2740
Postgraduate Student at the Department of Art History and Theory
Lviv National Academy of Art
(Lviv, Ukraine) *karinadavydova8@gmail.com*

BETWEEN IMAGINATION AND REALITY: UNREALIZED PROJECTS AND IDEAS OF JURIJ SOLOVIJ

The article is dedicated to the presentation and analysis of the unrealized projects-concepts of the Ukrainian-American modernist artist, essayist, and art critic Jurij Solovij, whose description was found in his theoretical work published in diaspora periodicals between 1969 and 1993. In particular, among the list of little-known personal projects of Jurij Solovij, which was found and systematized for the first time, the article highlights some of the most ambitious ones: "Ukrainian Museum of the Innovative Artist" and "Crucifixion for Millions." The presentation of the Ukrainian Museum of the Innovative Artist covered: the chronology of references to the project in diaspora literature; the stages of project development; the main vectors of the project; the public reaction to the idea of creating a museum among representatives of the diaspora community; and the potential reasons for the failure of the project. In contrast to the project of the Ukrainian Museum of the Innovative Artist, the article also presents a creative project, Crucifixion for Millions. In the context of analyzing the creative project, we identified: the main concept; technical characteristics, sound, etc.

***Objective:** The aim of the study is to highlight and analyze the little-known personal projects of Jurij Solovij, which the artist presented in his theoretical heritage between 1969 and 1993; to introduce these modernist projects of the artist to the scientific discourse of contemporary Ukrainian art history, as well as to update research on the work of Jurij Solovij, as a means of popularizing his creative work.*

***Results:** As a result of the analysis of Jurij Solovij's creative work, we presented two ambitious projects: "Ukrainian Museum of the Innovative Artist" and "Crucifixion for Millions," which were developed by the author in 1969-1980,*

highlighted the stages of their creation, identified their key aspects, analyzed the reaction of the diaspora community and the reasons for the failure of the projects.

Key words: *Jurij Solovij, American-Ukrainian artist, Ukrainian modernist, Ukrainian art criticism of the twentieth century, diaspora, art project.*

Постановка проблеми. Творчий метод українсько-американського мистця-модерніста, есеїста та мистецького критика Юрія Соловія нерозривно поєднаний із його теоретичними напрацюваннями, в яких мистець декларував свої мистецькі переконання, аналізував світові мистецькі тенденції, висвітлював ідеї модернізму, а також інтерпретував твори не тільки своїх колег по фаху, але й власні. Один із вагомих «сегментів» тематичного «поля» інтересів Юрія Соловія в теоретиці мистецтва охоплює презентацію та часткове трактування власних мистецьких проєктів-задумів діаспорному середовищу. Новаторські ідеї, які висловив Юрій Соловій на сторінках діаспорних видань могли б стати одними зі знакових модерністичних проєктів зроблених українцями, однак більшість з них не були підтримані, та, як наслідок, реалізовані. На сьогодні, інформація про нереалізовані проєкти-задуми підпадає під «часткове забуття» у дослідницькому «полі» українського мистецтвознавства, відтак, є потреба у ґрунтовному їх вивченні та представленні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За допомогою опублікованих статей авторства Юрія Соловія, які ми знаходимо на сторінках діаспорних наступних періодичних видань: «Київ», «Наше слово», «Новий Шлях», «Нові Дні», «Самостійна Україна», «Свобода», «Сучасна Україна», «Сучасність», «Терем», «Українська літературна газета» та «Наше Слово» – ми можемо сформулювати «портрет» мистця як особистості, прослідкувати його зміни у сприйнятті та інтерпретації мистецтва, філософські переконання та творчі прагнення. Відтак, у межах аналізу нереалізованих проєктів-задумів Юрія Соловія ґрунтовною фактологічною базою для нашого дослідження передусім стали власні теоретичні напрацювання мистця. Важливою у контексті аналізу ідеї створення «Українського музею Мистця-Новатора» є публікація «Проект: український музей», опублікована в журналі «Сучасність» у 1980 р.. У межах статті автор зупинився на передумовах виникнення ідеї створення музею, визначенні візії та місії проєкту, забезпеченні його рентабельності тощо. У контексті аналізу рефлексій на проєкт створення музею важливо виокремити статтю Богдана Цимбалістого «За який український музей у Нью-Йорку?», 1980 р. у якій автор висловив застереження щодо новаторських пропозицій мистця. Багато змістов-

ними для розгляду проєкту творчого змісту Юрія Соловія «Розп'яття для мільйонів» стали статті: «Хто провадить кого?» та «Полиптих» Дивовижні конфігурації», опубліковані у 1988, 1989 та 1991 рр. в діаспорній періодиці. З-поміж інших публікацій авторства Юрія Соловія, які стали корисними у межах дослідження не можна також оминати: «З пригод у новому мистецтві (З приводу виставок творів О. Архипенка в Нью-Йорку)», 1970 р. та «До питань організації мистецтва», 1988 р.. Зі сторони діаспорних дослідників амбітні проєкти-задуми Юрія Соловія у переважній більшості привертати увагу виключно в період анонсування мистцем ідей у періодиці, обмежувалися загальними відгукми й рефлексіями або були проігноровані.

Методологія. В основу методики дослідження покладені: методика емпіричного та наукового рівня, зокрема, на початковому етапі використано методіку пошуку джерельної бази (пошук та опрацювання необхідної літератури), на науковому рівні – інтерпретаційний та компаративний методи.

Наукова новизна. У контексті наукової розвідки було вперше, після анонсування проєктів автором у діаспорній пресі у 1969 та 1980 рр., привертну увагу та проаналізовано два нереалізовані проєкти Юрія Соловія: «Український музей Мистця-Новатора» та «Розп'яття для мільйонів». З 1993 р. і до сьогодні, у мистецтвознавчому дискурсі спостерігається відсутність наукових досліджень присвячених цій тематиці, й відтак інформація підпадає під часткове забуття. Наукова новизна полягає в актуалізації досліджень, присвячених унікальним проєктам українських діаспорних мистців ХХ ст., які втілювали модерністичні візії на прикладі творчого доробку Юрія Соловія.

Виклад основного матеріалу. За понад сорок років активної теоретичної діяльності (1952–1993 рр.) на сторінках діаспорних видань українсько-американський мистець-модерніст, есеїст та мистецький критик Юрій Соловій (*Jurij Solovij*) (6 січня 1921 р., м. Старий Самбір (Україна) – 23 квітня 2007 р., м. Ратерфорд (Нью-Джерсі, США) висловив чимало пропозиції щодо мистецьких модерністичних проєктів, які у переважній більшості не були підтримані, а відтак – реалізовані. Мистецькі проєкти Юрія Соловія відрізнялись сміливістю задуму, амбіт-

ністю ідеї та необмеженістю фантазії, зокрема що важливості концепту як фундаменту проекту, мистець висловився у публікації 1993 р. наступним чином: «Ідея! Задум! Це підставова програма сучасного мистецтва. Коли мистець задумає створити, скажімо, зі сталі гладко полірований стовп до самого неба, тоді необхідна поміч індустрії! Маю декілька керамічних проектів (висоти хмародерів), яких випалити прийдеться якщо не в пеклі, то у відповідному заводі» (Соловій, 1993: 115). Впродовж свого творчого шляху Юрій Соловій, як адепт модернізму, розпрацював серію амбітних проектів-здумів наслідуючи досвід сучасних йому світових мистецьких практик й тенденцій. З-поміж творчих задумів Юрія Соловія, висвітлених на сторінках діаспорних періодичних видань передусім варто виділити один із найбільш знакових проектів мистця, а саме – створення «Українського музею Мистця-Новатора». Вперше, на потребу у створенні установи, яка б зберігала, експонувала та популяризувала «новаторське мистецтво» Юрій Соловій звернув увагу своїх читачів у 1980 р. в публікації «Проект: український музей» (Соловій, 1980: 67–70), де ґрунтовно описав важливість та водночас складність реалізації проекту: «Питання про український музей у Нью-Йорку (!) існує в ритмі вулкана: воно спалахує – пригасає – спалахує – пригасає... Його дебатують на сторінках преси і в приватних колах: мають на увазі одне українське приміщення в орбіті найбільших нью-йоркських мистецьких установ, мовляв, нарешті українці мають шанси з'явитися на мапі «великого» культурного життя. Помічається, однак, що дебатантам – попри сердечні побажання – бракує розуміння справи, знання проблем, які щільно пов'язані з життям і працею музеїв» (Соловій, 1980: 67). Проект музею, який планував втілити Юрій Соловій мав «задовольнити» бажання презентувати та популяризувати українське сучасне мистецтво у столиці світового мистецтва – Нью-Йорку, США, та бути запроєктованим за стандартами та нормами світової музейної практики.

Передусім варто відзначити ґрунтовність «підходу» Юрія Соловія до розробки проекту «Українського музею Мистця-Новатора». Автор ідеї проаналізував іноземну професійну мистецьку літературу на цю тематику, представивши важливі результати розвідок таких впливових, у мистецькому світі, фахівців: директора Музею сучасного мистецтва (MoMa) Джона Гайтавера (англ. John Hightower); журналіста Герда Вінклера (англ. Gerd Winkler) та дописувача газети «The New York Times» – Льюїса Ллойда (англ. Lewis L. Lloyd). Юрій Соловій взяв за увагу публікації, які насам-

перед стосувались фінансування мистецьких установ та кількості видатків, які потенційно може нести інституція. Автор зацентрував свою публікацію на важливості комерційного успіху проекту та фінансової автономності, однак також із розумінням перспективи фінансової збитковості, оскільки просування «бренду» українського сучасного мистецтва на рівні зі світовим та його капіталізація може зайняти роки роботи.

Питання створення «Музею-Новатора» окрім статей також було неодноразово порушено Юрієм Соловієм на дискусійних панелях та круглих столах, де автор висловлював достатньо контroversійні, для консервативної діаспорної спільноти, прагматичні думки: «Така наша інституція не може обмежитися на українському мистецтві, здобутки якого невеликі; але, сягаючи до світового «ринку», треба мати на увазі величезні з цим пов'язані кошти (транспорт і забезпечення), які повністю ніколи не повернуться. Отже, ми говоримо про фінансово дефіцитну установу. Хоч із ростом престижу і ваги програми можуть з'явитися (державні й приватні) фонди, – однак це можливості для майбутнього, але спершу треба мати стартову фінансову базу, від якої великою мірою залежить успіх і виміри діяльності» (Соловій, 1980: 69). Теза, у якій Юрій Соловій висловив бажання презентувати в Музеї окрім творів українських мистців також іноземних художників викликала суттєві незадоволення та несприйняття в діаспорному середовищі. Зокрема, очільник Українського Музею у Нью-Йорку Богдан Цимбалістий вступив у дискусію із Юрієм Соловієм на сторінках журналу «Сучасність», зазначивши наступне: «Чи схоче українська громада жертвувати гроші на установу, яка виставлятиме картини різнонаціональних мистців? І найважливіше питання: чи може такий музей вдержатися і звернути на себе увагу публіки в Нью-Йорку, де стільки високоякісних музеїв? [...] Треба собі усвідомити, що якщо хтось бажає відвідати «Український музей», він хоче бачити щось, що зв'язане з Україною, життям українців, їхніми культурними здобутками в різних ділянках. Якщо при такому музеї буде відділ модерністів, такий відвідувач і його огляне. Музей тільки українських новаторів ширшої публіки не привабить. Бо хто схоче йти до музею, щоб бачити мало кому відомих українських мистців-новаторів, коли він має в Нью-Йорку аж кілька і то великих музеїв з визнаними вже модерністами (Цимбалістий, 1980: 73). З наведеної вище цитати, нам стає зрозуміло, що окрім ідеї презентувати здобутки мистців-модерністів інших національностей, пропозиція експонування українських мист-

ців-модерністів також не викликала підтримки та була недооцінена.

Для формування фондової колекції Музею Мистця-Новатора Юрій Соловій запропонував систему «бартеру», за якою запрошені художники будуть раз на рік надавати у «подарунок» інституції свої твори з метою наповнення фондів. Перспективою сформованої колекції мала стати передача «дарунків» до України в аналогічний музей сучасного мистецтва, який на думку Юрія Соловія мав бути створений після настання Незалежності: «Ці твори стають власністю «Музею українських мистців (новаторів)», щоб у сприятливих обставинах започаткувати музей новаторського мистецтва на Україні» (Соловій, 1980: 74).

У розробці проекту Музею Юрієм Соловієм також була передбачена можливість надання в «оренду» творів мистецтва з колекції Музею для експонування в інших галереях, корпоративних та бізнес-середовищах, банках тощо: «Ця збірка і окремі її експонати не йтимуть на продаж, однак, з огляду на відсутність відповідного приміщення ці експонати можна і треба виставляти в публічних закладах і можна їх позичати приватним особам і установам з певною усталеною передплатою і після виготовлення відповідного договору» (Соловій, 1980: 69–70). Слід зауважити, що практика «лізингу мистецтва» (art leasing) є досить поширеною в сучасній галерейній та музейній справах, внаслідок якої: реципієнт підвищує естетичну цінність та статусність своєї компанії, а власник творів окрім фінансових переваг, популяризує колекцію та підвищує її впізнаваність: «Експонати слід позичати – з міркувань престижу і з комерційних мотивів, – насамперед, чужинцям і чужинецьким установам; [...] Фонди з позичання експонатів покриватимуть дрібні адміністративні видатки» (Соловій, 1980: 70). Однак і ця пропозиція не знайшла прихильників в українській громаді, зокрема слід згадати цитату вже згаданого вище фахівця Б. Цимбалістого: «Поминаючи те, що мистці ледве чи схочуть задурно давати свої картини на визичування, лишається питання, чи осяги нашого новітнього мистецтва є такі, щоб притягнути увагу публіки, спонукати американські культурні установи виставляти їх у себе або й позичати їх» (Цимбалістий, 1980: 71).

Питання відкритого несприйняття висловлених пропозицій щодо створення «Українського музею Мистця-Новатора» продовжувало турбувати Юрія Соловія й через вісім років після публікування пропозиції-створення музею. Зокрема у 1988 р., автор не полишав можливості «вколоти» своїх опонентів та опублікував статтю «До питань

організації мистецтва», де зазначив: «Не маючи досі поважнішої постійної збірки нашого образотворчого мистецтва на еміграції – я запропонував проєкт створення «Музею українського мистця-новатора» («Сучасність», червень, 1980). Цей проєкт викликав песимістично-неприхильний відгук, мовляв, хто з мистців захоче дарувати річно свій твір музеєві (без виглядів на потрібні фонди – річні подарунки мистців мали б бути базою розбудови збірки такого нашого музею). Тепер в згаданому американському журналі довідуємось, що навіть великі інституції з чималими фондами і щедрими меценатами не цураються такої техніки для розбудови своїх збірок...» (Соловій, 1988: 21).

Є важливим зазначити, що пропозиції Юрія Соловія щодо створення «Українського музею Мистця-Новатора» не були втілені в жодній діаспорній мистецькій установі. Причин цьому може бути декілька. Перш за все, ідеї автора не були сприйняті серйозно в українській громаді та вважалися позбавленими «реальності», передусім це може бути пов'язано із консервативністю і «закритістю» української діаспори від «зовнішніх» впливів. По-друге, нами не було знайдено підтверджень, що стосуються здійснення Юрієм Соловієм комплексних пошуків потенційно зацікавлених інвесторів у фінансуванні установи; приміщення, яке може бути задіяне для «Українського музею Мистця-Новатора»; розробки кошторису чи стратегії установи тощо. Відтак, очікування, що стаття викликає миттєвий резонанс та підтримку, навіть з огляду на прогресивні перспективні пропозиції та ідеї автора, є достатньо нереалістичними.

До одних з найбільш амбітних задумів Юрія Соловія творчого змісту, варто також зарахувати проєкт «Розп'яття для мільйонів». Концепція проєкту була розроблена Юрієм Соловієм у 1969 р. як «малярсько-скульптурно-архітектурний» акт, зокрема сам автор описав свій проєкт наступним чином: «[...] на цьому місці кортить мене поінформувати читача про мою власну творчу спробу зобразити це універсальне чудо в психологічному аспекті трьома циліндровими образами, з запроєктованими вимірами кожного образу зокрема – 20 стіп висоти і 40 стіп в діаметрі, що в загальному називається «Розп'яття для мільйонів» з поодинокими образами на тему падаючих ангелів, розп'яття і страшного суду: передбачується мішана техніка для цього задуму (готового в шкідках, що чекають на свого мецената) – дерево, полотно, срібні штаби, скрафітто, «плексіглас», з кінтичними вибухами світла і музикою – без початку і кінця – включно; над архітектурним оформленням думає архітектор Жук» (Соловій, 1970: 1). Для проєкту

«Розп'яття для мільйонів» Юрій Соловій розробив серію ескізів, які планував втілити у своєму екстраординарному проекті. Серія містила в собі по два твори кожної з біблійних сцен: «Падучі Янголи» (I, II); «Розп'яття» (I, II) та «Страшний суд» (I, II). Кожен з ескізів був створений мистцем у нетиповій формі – напівциліндрів, які при реалізації проекту мали складатися в одне зображення. З огляду на єдині збережені зразки ескізів та описаної мистцем концепції ми робимо висновок, що у проекті було передбачено створення трьох монументально розміру циліндрів, висота кожного з яких мала сягати 6,096 м, а діаметр – 12,192 м, згідно з описаними характеристиками мистця. У кожному із циліндрів Юрій Соловій мав на меті продемонструвати по одному з біблійних сюжетів: «Падіння Янголів», «Розп'яття» та «Страшний Суд». Реалізація проекту «Розп'яття для мільйонів» Юрій Соловій було передбачене під водою, із залученням кінетичних вибухів і нескінченного музичного супроводу улюблених композиторів-модерністів автора ідеї, серед яких: Дьордь Лігетті (угор. Ligeti György), Яніс Ксенакіс (грец. Ιάννης Ξενάκης), Карлхайнц Штокгаузен (нім. Karlheinz Stockhausen), Тору Такемітсу (яп. 武満 徹) та Тосіро Маюзумі (яп. 黛敏郎) (Соловій, 1989: 16).

У межах відкритого листування Юрія Соловія із літературознавицею Вірою Вовк, яке було опубліковано в періодичному виданні «Сучасність» у 1993 р. українська письменниця висловила наступні позитивні думки щодо проекту «Розп'яття для мільйонів»: «Триптих до циліндрових картин Юрія Соловія (1982) – це містерійне дійство з поєднанням зоревого медіуму і плянованого музичного. Намірений на ораторію твір не названий драмою, хоч він має виразні драматичні унапрявленні, певні форми й саму гістріонічність. [...] Ти говорив мені про свій проект Розп'яття для мільйонів, що до тих трьох циліндрів глядач заходив би підземними східцями і ставав посередині циліндрової картини, стаючи її частиною. Дуже цікавий задум!» (Соловій Ю. І. Вовк В. О., 1993: 111).

У 1988 р., через дев'ятнадцять років після першої згадки про проект «Розп'яття для мільйонів», Юрій Соловій у своїй статті «Хто провадить кого?» висловив своє незадоволення тим, що попри численні урочисті святкування тисячоліття хрещення Русі, його концептуальний проект залишився досі без уваги: «Проект «Розп'яття для мільйонів» (створений 1969 р.!), який є проекцією нової мистецької візії з національною програмою в масштабах невідомих дотепер в історії людства, залишився (не зважаючи на чималу шамотню

заходів з нагоди 1000-ліття, куди цей проект духом та суттю органічно належить) непоміченим!» (Соловій, 1988: 13–14). Окремі згадки про проект, які були знайдені в публікаціях Юрія Соловія, зокрема, у період між 1988 та 1989 рр. свідчать, що мистець не полишав ідеї та сподівався реалізувати проект. Зі статті 1989 р. ми дізнаємось, що окрім українського архітектора Радистава Жука, Юрій Соловій у цей період брав участь в активних перемовинах щодо архітектектоніки проекту також із німецькими фахівцями – Щварцом (м. Нюрнберг) та Рімершмідом (м. Мюнхен) (Соловій, 1989: 16). Однак результати обговорень чи наявність «креслень» проекту для нас залишаються невідомими.

Згідно з наративами, викладеними Юрієм Соловієм в його теоретичному доробку ми робимо висновок, що мистець розраховував, що його ентузіазм буде підтримано, оскільки реалізація проекту є не лише в інтересах мистця, але й «усієї громади»: «Головоболі – чималі кошти і відсутність зацікавлення та ентузіазму, хоч це [проект «Розп'яття для мільйонів»] повинно бути справою в інтересі нашого народу насамперед!» (Соловій, 1989: 16). Однак, аналогічно до «Українського музею Мистця-Новатора» проект «Розп'яття для мільйонів» залишився нереалізованим: «Отже, властиво, різниці немає, краплинка з моря характеризує море. Про такі «фуги-випадки» написалося тут «томи», пропонуючи різні проекти та ідеї, які беззвучно гинули в калабанях уявних стасень [...]» (Соловій, 1991: 29) Відтак, статтею «Полиптих» Дивовижні конфігурації», опублікованою у 1991 р. Юрій Соловій підсумував свої творчі прагнення, ідеї та проекти останніх десятиліть його творчого шляху, які не були підтримані меценатами та, відповідно, не були втілені у реальність.

Висновки. У результаті наукової розвідки ми представили два перспективні проекти Юрія Соловія, розпрацьовані мистцем в період між 1969 – 1980 рр.: «Український музей Мистця-Новатора» та «Розп'яття для мільйонів». У проекті створення «Українського музею Мистця-Новатора» Юрій Соловій своїми ідеями та пропозиціями значним чином випередив час та використав у проекті робочі «моделі» сучасних успішних галерейних та музейних просторів України та світу, які не були сприйняті позитивно представниками української діаспори, серед яких: лізинг мистецтва; «бартерна» система співпраці із художниками; прорахунок рентабельності проекту; орієнтація на перевірені «моделі» арт ринку тощо. Другий презентований нами проект Юрія Соловія «Розп'яття для мільйонів» втілює творчі візії та прагнення

мистця, у яких автор розпрацював концептуальні ідеї та сакральні змісти у монументальних масштабах. Перспективою подальших досліджень є пошук та ґрунтовний аналіз інших амбітних, але нереалізованих модерністичних проєктів Юрія Соловія, які залишаються невідомими та існують поза межами інтересів українських мистецтвознавців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соловій Ю. І. «Полиптих» Дивовижні конфігурації. Нові Дні. 1991. Ч. 491. С. 29–30.
2. Соловій Ю. І. Вовк В. О. Метамарфоза двох паралельних монологів. *Сучасність*. 1993. Ч. 10 (390). С. 100–116
3. Соловій Ю. І. До питань організації мистецтва. Нові Дні. 1988. № 458. С. 19–21.
4. Соловій Ю. І. З пригод у новому мистецтві (З приводу виставок творів О. Архипенка в Нью Йорку). *Новий шлях*. 1970. Ч. 40. 1 с.
5. Соловій Ю. І. Проєкт: український музей. *Сучасність*. 1980. Ч. 6 (234). С. 67–70.
6. Соловій Ю. І. Хто провадить кого? Нові Дні. 1988. № 464. С. 11–14.
7. Соловій Ю. І. Хто провадить кого? (2). Нові Дні. 1989. № 471. С. 16–18.
8. Цимбалістий Б. І. За який український музей у Нью-Йорку?. *Сучасність*. 1980. Ч. 6 (234). С. 70–74.

REFERENCES

1. Solovij J. (1991) «Polyptykh» Dyvovyzhni konfiguratsii [«Polyptych» Amazing configurations] *Novi Dni*, 491. 23–30. [in Ukrainian].
2. Solovij J., Vovk V. (1993) Metamarfoza dvokh paralelnykh monolohiv [Metamorphosis of two parallel monolayers] *Suchasnist*, 10. 100–116. [in Ukrainian].
3. Solovij J. (1988) Do pytan orhanizatsii mystetstva [On the issues of art organization] *Novi Dni*, 458. 19–21. [in Ukrainian].
4. Solovij J. (1970) Z pryhod u novomu mystetstvi (Z pryvodu vystavok tvoriv O. Arkhypenka v Niu Yorku) [From Adventures in New Art (On the occasion of the exhibition of O. Archipenko's works in New York)] *Novyi Shliakh*, 40. 1. [in Ukrainian].
5. Solovij J. (1980) Proiekt: ukrainskyi muzei [Project: Ukrainian museum] *Suchasnist*, 6. 67–70. [in Ukrainian].
6. Solovij J. (1988) Khto provadyt koho? [Who leads whom?] *Novi Dni*, 464. 11–14. [in Ukrainian].
7. Solovij J. (1989) Khto provadyt koho? (2) [Who leads whom? (2)] *Novi Dni*, 471. 16–18. [in Ukrainian].
8. Tsymbalisty B. (1980) Za yakyi ukrainskyi muzei u Niu-Yorku? [Which Ukrainian Museum in New York?] *Suchasnist*, 6. 70–74. [in Ukrainian].